
Pasludināts spriedums lietā par tiesu izpildītāju amata atlīdzības segšanu no valsts budžeta līdzekļiem

2013. gada 27. jūnijā Satversmes tiesa ir pasludinājusi spriedumu lietā Nr. 2012-22-0103 „Par Civilprocesa likuma 567. panta trešās daļas, ciktāl tā neparedz zvērināta tiesu izpildītāja amata atlīdzības segšanu no valsts budžeta gadījumos, kad piedzinējs ir atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu samaksas, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 107. pantam un Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumu Nr. 670 „Noteikumi par izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru un to maksāšanas kārtību” 8., 9., 10., 11. un 12. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam”

Likumdevējs nav pilnvarojis Ministru kabinetu noteikt atšķirīgu izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru atkarībā no tā, vai izpildu darbību veikšanai nepieciešamos izdevumus maksā piedzinējs, vai arī tie tiek segti no valsts budžeta

Apstrīdētās normas

Civilprocesa likuma 567. panta trešā daļa nosaka: „Gadījumos, kad piedzinējs ir atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu samaksas, izpildu darbību veikšanai nepieciešamie izdevumi tiek segti no valsts budžeta līdzekļiem.”

Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumu Nr. 670 „Noteikumi par izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru un to maksāšanas kārtību” (turpmāk – Noteikumi) 8.–12. punkts noteic kārtību, kādā aprēķināma kompensācija par izpildu darbību veikšanu (iekļaujot kompensācijas aprēķina formulu).

Augstākā juridiska spēka normas

Satversmes 107. pants: „Ikvienam darbiniekam ir tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto minimumu, kā arī tiesības uz iknedēļas brīvdienām un ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu.”

Satversmes 64. pants: „Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.”

Satversmes 105. pants: „Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Lietas fakti

Pieteikuma iesniedzēji ir zvērināti tiesu izpildītāji. Viņi norāda, ka, gadījumos, kad piedzinējs civilprocesā ir atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu samaksas, apstrīdētā Civilprocesa likuma norma paredz tikai izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu segšanu no valsts budžeta, bet neparedz atlīdzību par tiesu izpildītāja veikto darbu. Tādējādi šī norma aizskarot pieteikumu iesniedzēju tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu.

Arī Noteikumos paredzētā kompensācija par izdevumiem, kas saistīti ar izpildu darbībām, esot krietni zemāka par patiesajām izmaksām pat tad, ja tās ir minimālas. Tādējādi apstrīdētais noteikumu regulējums aizskarot pieteikuma iesniedzēju tiesības uz īpašumu.

Turklāt Civilprocesa likums neparedzot Ministru kabinetam pilnvarojumu izdot tāda satura normas, tādējādi apstrīdētie Noteikumu punkti esot pretrunā ar Satversmes 64. pantu.

Tiesas secinājumi un lēmums

Par tiesvedības turpināšanu

Saeima un Ministru kabinets pauda uzskatu, ka tiesvedība šajā lietā būtu jāizbeidz. Lietā izvērtējamie jautājumi nevarot tikt izskatīti konstitucionālās sūdzības kārtībā, bet gan pēc Tieslietu padomes pieteikuma. [10, 11] Satversmes tiesa atzina, ka Tieslietu padome būtu tiesīga iesniegt Satversmes tiesā pieteikumu par tiesu izpildītāju atlīdzības sistēmas jautājumiem. Tomēr šāds apsvērums pats par sevi nevar ierobežot tiesu izpildītāju tiesības vērsties ar pieteikumu Satversmes tiesā savu Satversmes 107. pantā ietverto pamattiesību aizsardzībai. [11]

Saskaņā ar Saeimas un Ministru kabineta pausto, neesot ievērots pieteikuma iesniegšanas termiņš (seši mēneši no aizskārums rašanās brīža). [10]

Tiesa norādīja, ka pamattiesību aizskārums rašanās brīdis jāvērtē kopā ar citiem lietas apstākļiem. Mainoties vienam tiesību sistēmas elementam vai objektīviem ārējiem apstākļiem, pastāv iespējamība, ka tiesību norma, kura iepriekš neaizskāra personas tiesības, vai arī personai aizskārums šķīta maznozīmīgs, konkrētā brīdī ietekmē personas pamattiesības tādā veidā, kas tai liek izjust būtisku pamattiesību aizskārumu. Pēdējo sešu mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas spēkā stājušās normas, ar kurām samazinātas tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksas. Šādas izmaiņas ietekmē arī tiesu izpildītāju iespējas segt dažādus izdevumus piedziņas lietās, kurās piedzinējs ir atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu segšanas.

Tādējādi tiesa turpināja tiesvedību šajā lietā. [12.3]

Par apstrīdētās Civilprocesa likuma normas atbilstību Satversmes 107. pantam

Satversmes tiesa atzina, ka valsts ir veikusi pasākumus Satversmes 107. pantā ietverto pamattiesību īstenošanai. Sprieduma izpildes izdevumus, tostarp arī amata atlīdzību, tiesu izpildītājs ir tiesīgs piedzīt no parādnieka. [15] Tāpat pieteikuma iesniedzējiem ir nodrošināta iespēja īstenot savas tiesības vismaz minimālā apmērā. Pieteikumu iesniedzēji nav snieguši pierādījumus, ka finansējuma trūkuma dēļ tiesu izpildītāji nespētu nodrošināt savas prakses darbību vai pienācīgu tiesas nolēmumu izpildi. Tiesu izpildītāji caur tiesībām piedzīt sprieduma izpildes izdevumus no parādnieka un šķērssubsīdiju sistēmu saņem amata atlīdzību arī tajās lietās, kurās piedzinējs ir atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu samaksas. [16]

Tādējādi Civilprocesa likuma 567. panta trešā daļa atbilst Satversmes 107. pantam.

Par apstrīdēto Noteikumu normu atbilstību Satversmes 64. un 105. pantam

Pieteikumu iesniedzēju uzskata, ka lietās, kurās piedzinējs atbrīvots no sprieduma izpildes izdevumu samaksas, likumdevējs paredzējis izpildu darbību veikšanai nepieciešamos izdevumus pilnā apmērā segt no valsts budžeta. Savukārt Noteikumu 8.–12. punktā tiekot paredzēta vien daļēja kompensācija par izpildu darbību veikšanai nepieciešamajiem izdevumiem. Tādējādi Ministru kabinets esot pārkāpis likumdevēja pilnvarojumu un aizskāris pieteikuma iesniedzēju tiesības uz īpašumu. [17]

Tiesa atzina, ka Civilprocesa likums neparedz Ministru kabineta tiesības paredzēt atšķirīgu izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru, atkarībā no tā, vai attiecīgos izdevumus maksā piedzinējs, vai arī tie tiek segti no valsts budžeta līdzekļiem. [17] Tādējādi tiesu izpildītāji ir tiesīgi saņemt izpildu darbību veikšanai nepieciešamos izdevumus vienādā apmērā, neatkarīgi no tā, vai tos maksā piedzinējs, vai arī tie tiek segti no valsts budžeta līdzekļiem. [17, 18]

Noteikumu apstrīdētie punkti pēc būtības nosaka ne vien maksāšanas kārtību, bet izveido kompensāciju sistēmu, kuras rezultātā izpildu darbību veikšanai nepieciešamie izdevumi tiek segti tikai nelielā daļā. Ņemot vērā to, ka likumdevējs nav paredzējis pilnvarojumu Ministru kabinetam noteikt atšķirīgu izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru atkarībā no tā, vai izpildu darbību veikšanai nepieciešamos izdevumus maksā piedzinējs, vai arī tie tiek segti no valsts budžeta, uzskatāms, ka Ministru kabinets ir rīkojies ārpus tam sniegtā pilnvarojuma robežām. Tādējādi arī Satversmes 105. pantā ietvertu pieteikumu iesniedzēju pamattiesību ierobežojums nav noteikts saskaņā ar likumu. [18]

Līdz ar to Noteikumu 8.–12. punkts neatbilst Satversmes 64. un 105. pantam. [18]

Par spēka zaudēšanu

Satversmes tiesa ņēma vērā to, ka apstrīdēto normu atcelšana neapdraudētu tiesisko stabilitāti. Ministru kabinetam ir nepieciešams laiks, lai sagatavotu Noteikumu grozījumus. Tāpat jāņem vērā, ka sprieduma izpildei nepieciešamo izdevumu segšana ir nesaraujami saistīta ar valsts budžetā ielānotajiem līdzekļiem. Tādēļ par piemērotu termiņu, kādā veicami grozījumi Noteikumos, uzskatāms 2014. gada 1. janvāris, atbilstoši nākamā gada valsts budžeta spēkā stāšanās datumam.[19]

Satversmes tiesa nosprieda:

- 1) atzīt Civilprocesa likuma 567. panta trešo daļu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 107. pantam;**
- 2) atzīt Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumu Nr. 670 „Noteikumi par izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru un to maksāšanas kārtību” 8., 9., 10., 11. un 12. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un spēkā neesošu no 2014. gada 1. janvāra.**

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas ir stājies spēkā. Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājas lapā.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt Satversmes tiesā izskatāmās lietas faktisko apstākļu izpratni. Tā nav uzskatāma par sprieduma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv

67830748, 29813216